

ASEAN PARLIAMENTARIANS
FOR HUMAN RIGHTS

บทสรุปผู้บริหาร

สมาชิกรัฐสภาทั่วโลกกำลังเผชิญกับความเสี่ยงมากขึ้น สหภาพรัฐสภา (Inter-Parliamentary Union - IPU) เปิดเผยในปีค.ศ. 2019 ว่าสมาชิกรัฐสภา 533 คน ใน 40 ประเทศ ถูกละเมิดสิทธิมนุษยชน โดยเอเชียเป็นภูมิภาคที่รุนแรงเป็นอันดับที่สอง และในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประชาธิปไตยก็กำลังถูกคุกคามภายใต้ผู้นำเผด็จการที่กำลังพาการปกป้องสิทธิถอยกลับไปในอดีตและบ่อนเซาะสถาบันประชาธิปไตย

รายงานฉบับนี้แสดงให้เห็นว่ารัฐบาลหลายรัฐบาลในภูมิภาคอาเซียน ได้พุ่งเป้าไปยังสมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้าน เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามที่จะปิดปากผู้คนที่คัดค้านตน และเพื่อให้ได้มาซึ่งอำนาจอันปราศจากการตรวจสอบ

งานวิจัยของ APHR ที่ครอบคลุมภูมิภาคอาเซียน เปิดเผยว่าในประเทศไทย ฟิลิปปินส์ และในมาเลเซียซึ่งกำลังหนักหนาขึ้น ผู้มีอำนาจใช้วิธีการต่างๆ นานา เพื่อข่มขู่และคุกคามสมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้าน ซึ่งรวมถึงการฟ้องดำเนินคดีที่มีแรงจูงใจทางการเมือง ปลดสมาชิกรัฐสภาออกจากตำแหน่ง คุกคามและติดตามสมาชิกรัฐสภา และจัดตั้งแคมเปญออนไลน์เพื่อปล่อยข้อมูลปลอมแปลง สมาชิกรัฐสภาผู้หญิงยังได้บอกกล่าวแก่ APHR ถึงการกล่าวร้ายทางเพศที่พวกเขาเผชิญและสร้างความยากลำบากให้พวกเขา การกระทำเหล่านี้ไม่ได้เพียงละเมิดสิทธิขั้นพื้นฐานของผู้ที่ถูกคุกคาม แต่ยังมีแนวโน้มที่จะจำกัดพื้นที่ของพลเมืองและบ่อนเซาะตัวแทนทางประชาธิปไตย สิ่งต่างๆ เหล่านี้ดำเนินไปพร้อมกับการปราบปรามนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สื่อ และการเห็นต่างในรูปแบบอื่นๆ

กลยุทธ์เบื้องต้นคือการสอบสวน หรือการฟ้องด้วยข้อหาที่ประดิษฐ์ขึ้น APHR ค้นพบว่าตั้งแต่ปีค.ศ. 2018 สมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้านอย่างต่ำ 27 คน ในประเทศไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ถูกตำรวจเรียกไปสอบสวน ถูกฟ้องคดี หรือถูกจับหรือดำเนินคดีเพียงเพราะใช้สิทธิมนุษยชนที่ตนพึงมีการคุกคามทางกฎหมายส่วนใหญ่เป็นกฎหมายอาชญากรรม มีคดีน้อยมากที่นำไปสู่การตัดสินว่ากระทำผิด และนี่ชี้ให้เห็นถึงรูปแบบของการคุกคาม

สมาชิกรัฐสภาที่ตกเป็นเป้าหมาย คือสมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้านที่วิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลและนโยบายของรัฐบาล หรือไปท้าทายอำนาจทางการเมืองแบบเก่า ในกรณีของสมาชิกรัฐสภาพรรคอนาคตใหม่ประเทศไทย ที่ตอนนี้ถูกยุบพรรคไปแล้ว ในกรณีของสมาชิกวุฒิสภา Trillanes และกลุ่มสมาชิกพรรค Makabayan ของฟิลิปปินส์ จำนวนคดี การคุกคาม และแคมเปญเผยแพร่ข้อมูลเท็จต่อพวกเขานั้น ได้แสดงให้เห็นอย่างชัดเจนถึงความพยายามอย่างไม่หยุดหย่อนและเป็นระบบในการปิดปากพวกเขา ในขณะเดียวกัน

คดีในมาเลเซียดูเหมือนจะพุ่งเป้าไปยังสมาชิกรัฐสภาที่เคยเป็นรัฐมนตรีในสมัยรัฐบาลของ Pakatan Harapan ซึ่งถูกทำให้ออกจากอำนาจผ่านการเจรจาอย่างลับๆ ในเดือนมีนาคม ค.ศ. 2020

ในกรณีส่วนใหญ่ การฟ้องร้องนั้นกระทำโดยเจ้าหน้าที่ตำรวจ ทหาร สมาชิกครอบครัวของนักการเมือง หรือบุคคลอื่นซึ่งเกี่ยวข้องกับรัฐบาล นอกจากนี้ การดำเนินคดีมักใช้กฎหมายที่กดขี่ ซึ่งมีถูกนำมาใช้เพื่อจำกัดเสรีภาพในการแสดงออก และทนายความสิทธิมนุษยชนได้ลงความเห็นว่าการกฎหมายเหล่านั้นไม่เป็นไปตามกฎหมายระหว่างประเทศ

การนำกฎหมายมาใช้เป็นอาวุธ และนำระบบกฎหมายมาใช้กำจัดคู่แข่งออกจากการเมืองอย่างสิ้นเชิงผ่านการยุบพรรค ส่งผลให้เกิดการกำจัดสมาชิกรัฐสภาออกจากสภาตามอำเภอใจ ดังที่เกิดแก่สมาชิกรัฐสภาพรรคอนาคตใหม่ 12 คน ในเดือนกุมภาพันธ์ ค.ศ. 2020 และเกิดแก่สมาชิกพรรคสงเคราะห์ชาติ (Cambodia National Rescue Party - CNRP) ในกัมพูชา ในปีค.ศ. 2017

สมาชิกรัฐสภาที่เป็นเหยื่อของการคุกคามทางกฎหมายมักเผชิญกับการข่มขู่ทั้งในชีวิตจริงและในโลกออนไลน์ รวมถึงการคุกคามอย่าง “red-tagging” ในฟิลิปปินส์ ซึ่งสมาชิกรัฐสภาถูกใส่ความเป็นคอมมิวนิสต์ หรือเป็นผู้เห็นอกเห็นใจคอมมิวนิสต์ และถูกสร้างภาพให้เป็นภัยคุกคามความมั่นคงของชาติ สมาชิกพรรคฝ่ายค้านยังคงตกเป็นเป้าการติดตาม และเป็นเป้าหมายแคมเปญเผยแพร่ข้อมูลปลอมแปลงออนไลน์ ซึ่งรัฐบาลเป็นผู้อยู่เบื้องหลัง ในขณะที่เดียวกัน สมาชิกรัฐสภาผู้หญิงก็มักเผชิญกับการคุกคามทางเพศ ที่มีเป้าหมายเพื่อข่มขู่และเพื่อใส่ร้ายป้ายสี

การข่มขู่คุกคามต่อสมาชิกรัฐสภานั้นมีผลตามมาที่น่ากังวล สำหรับทั้งปัจเจกและสังคม สมาชิกรัฐสภากล่าวถึงผลอันน่ากลัวของการคุกคาม ที่ส่งผลให้พวกเขาต้องคิดทบทวนเมื่อต้องการยกประเด็นใดๆ เช่น ประเด็นที่เกี่ยวข้องกับบทบาทสถาบันกษัตริย์และกองทัพในประเทศไทย สมาชิกรัฐสภายังกล่าวอีกว่าการคุกคาม โดยเฉพาะการฟ้องคดี คือกลวิธีในการดูดทรัพยากรและเบนความสนใจของพวกเขาไปจากการปฏิบัติตามหน้าที่ในฐานะสมาชิก รัฐสภา สมาชิกรัฐสภายังกล่าวถึงสิ่งที่ต้องเพิ่มความปลอดภัยโดยตั้งติดตั้งกล่องวงจรปิด การเปลี่ยนเส้นทางการเดินทางอยู่เสมอ และการหลีกเลี่ยงการเดินทางคนเดียว

ในขณะที่ผู้นำในชุมชนถูก “red-tagged” เหยื่อแคมเปญเผยแพร่ข้อมูลเท็จหรือการเผชิญกับข้อหาทางอาชญากรรมก็ส่งผลอย่างมากต่อชื่อเสียงและภาพลักษณ์ของสมาชิกรัฐสภา บ่อยครั้งที่ผลกระทบเหล่านี้ส่งผลต่อครอบครัว เพื่อน และเพื่อนร่วมงานด้วย

การกระทำเช่นนั้นมีผลกระทบในวงกว้างต่อตัวแทนประชาธิปไตยและต่อสังคมโดยรวม การสร้างบรรยากาศของความกลัวท่ามกลางสมาชิกรัฐสภานั้นคุกคามรากฐานของประชาธิปไตยที่มั่นคงและแข็งแรง เมื่อสมาชิกรัฐสภาถูกคุกคาม การเป็นตัวแทนในรัฐสภาที่ถูกคุกคามไปด้วย นอกจากนี้ก็ยิ่งคุกคามความสามารถที่จะตรวจสอบถ่วงดุลผู้บริหารและธำรงไว้ซึ่งเสรีภาพขั้นพื้นฐาน

การคุกคามบุคคลสาธารณะอย่างสมาชิกรัฐสภาสร้างบรรยากาศของความกลัวในสังคม และปิดกั้นการถกเถียงและพื้นที่ของพลเมือง ยกตัวอย่างเช่นการที่สมาชิกรัฐสภาที่เป็นที่รู้จักเผชิญกับข้อกล่าวหาที่ประดิษฐ์ขึ้นมา และเผชิญกับการโจมตีรุนแรง สิ่งนี้ส่งข้อความที่ชัดเจนว่าใครก็ตามในสังคมก็สามารถเผชิญกับการถูกปฏิบัติเช่นนี้ได้

แบบแผนดังที่ปรากฏในรายงานฉบับนี้ คล้ายคลึงกับแบบแผนที่รัฐบาลดำเนินการต่อนักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว และนักกิจกรรมประชาธิปไตย และเป็นที่น่าสังเกตว่าแบบแผนเช่นนี้เป็นส่วนหนึ่งของความพยายามในการปิดปากผู้เห็นต่างและการไม่รับผิดชอบใดๆ

รายงานฉบับนี้จบลงด้วยข้อเสนอแนะหลักต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย รวมถึงเรียกร้องรัฐบาลไทย มาเลเซีย และฟิลิปปินส์ ให้ยกเลิกการฟ้องคดี การสอบสวน การข่มขู่คุกคามใดๆ ต่อสมาชิกรัฐสภาฝ่ายค้านที่มาจากแรงจูงใจทางการเมือง ประธานรัฐสภาก็ควรที่จะดำเนินการเพื่อรับรองว่าสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกของสมาชิกรัฐสภานั้นได้รับการรับรองไว้ และสมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติหน้าที่ได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกกลั่นแกล้ง ทำหน้าที่แล้ว สมาชิกรัฐสภาเองและคณะกรรมการรัฐสภาที่เกี่ยวข้องก็ควรปฏิบัติตามหน้าที่ในการส่งเสริมและปกป้องสิทธิมนุษยชนของเพื่อนร่วมงาน รวมถึงเรียกร้องให้มีการยกฟ้อง กระตุ้นให้เกิดการไต่สวนและถามคำถามไปยังรัฐบาล

วิธีวิทยา

งานวิจัยฉบับนี้มาจากแบบสำรวจสองชั้นซึ่ง APHR ดำเนินการร่วมกับสมาชิกในเดือนพฤศจิกายน 2019 และเดือนมีนาคม 2020 ซึ่งส่งผลให้สมาชิกจำนวน 22 คน เล่ารายละเอียดว่าด้วยความท้าทายและการถูกละเมิดสิทธิที่ตนเผชิญขณะที่ดำรงตำแหน่งสมาชิกรัฐสภา APHR ยังได้ดำเนินการสำรวจด้วยแบบสอบถามที่มีโครงสร้าง 60 กรณี โดยดำเนินการระหว่างเดือนเมษายนถึงเดือนสิงหาคม 2020 โดยสมาชิกรัฐสภาจำนวน 35 คนซึ่งตอบแบบสอบถาม มาจากประเทศไทย ติมอร์ เลสเต มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ เมียนมาร์ อินโดนีเซีย กัมพูชา และสิงคโปร์ จากจำนวนที่ว่าสมาชิกรัฐสภา 18 คนเป็นเพศชาย และ 17 คนเป็นเพศหญิง APHR ยังได้สัมภาษณ์นักปกป้องสิทธิมนุษยชน นักข่าว เจ้าหน้าที่องค์กรสหประชาชาติ นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญอื่นๆ APHR ได้รวบรวมและทบทวนเอกสารเพิ่มเติมจากผู้ให้สัมภาษณ์ รวมถึงเอกสารที่ใช้ในศาล ภาพจากโซเชียลมีเดีย และแถลงการณ์ต่างๆ ชื่อของผู้ให้สัมภาษณ์ซึ่งนำมาใช้ จะเขียนระบุชื่อก็ต่อเมื่อได้รับความยินยอม

ข้อค้นพบและบทวิเคราะห์นั้นมาจากการการสำรวจแบบนั่งโต๊ะ (desk review) อย่างเข้มข้นจากเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมถึงรายงานจากองค์กรภาคประชาสังคม IPU องค์กรสหประชาชาติ และแหล่งข้อมูลที่น่าเชื่อถือต่างๆ

APHR ยังได้ส่งจดหมายไปสอบถามพรรคการเมือง 99 พรรค ทั้งฝ่ายค้านและพรรคร่วมรัฐบาลใน 7 ประเทศ (ติมอร์ เลสเต สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย มาเลเซีย เมียนมาร์ และไทย) เพื่อสอบถามถึงการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่อาจเกิดขึ้นต่อสมาชิกรัฐสภา จดหมายต่างๆยังถูกส่งไปยังรัฐบาลมาเลเซีย ฟิลิปปินส์ และประเทศไทย และถูกส่งให้ประธานรัฐสภาด้วย เพื่อมอบโอกาสให้ตอบกลับข้อค้นพบของรายงาน แต่ APHR ก็ไม่ได้รับการตอบกลับใดๆ

รายงานฉบับนี้คือความพยายามของ APHR ในการรวบรวมการละเมิดสิทธิมนุษยชนที่สมาชิกรัฐสภาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เผชิญ เพื่อรับรองว่าสมาชิกรัฐสภาสามารถปฏิบัติตามหน้าที่ได้โดยไม่ต้องกลัวการถูกประหัตประหาร รายงานฉบับนี้ตั้งต้นมาจากรายงานฉบับก่อนหน้าของ APHR ซึ่งเก็บรวบรวมข้อมูลในกัมพูชาและฟิลิปปินส์ ดังนี้ *Death Knell for Democracy: Attacks on Lawmakers and the Threat to Cambodia's Institutions* (มีนาคม ค.ศ. 2017) และ *In the Crosshairs of the Presidency: Attacks on Opposition Lawmakers in the Philippines* (มิถุนายน ค.ศ. 2019)

APHR ขอขอบคุณจากใจต่อผู้ที่สละเวลา ความรู้ และให้ข้อมูลแก่รายงานฉบับนี้ และหวังว่าข้อมูลและข้อเสนอแนะต่างๆ จะเป็นประโยชน์แก่ผู้ที่สนใจทุกคน

